

Τὸ 1884 εἶχεν 130 οἰκογενεῖας· τὸ μικρὸν μικτὸν σχολεῖον του εἶχε 50 παιδιά μὲ διδάσκαλον, ἀντὶ 30 λ.Τ. ἐτησίως, προερχομένων ἀπὸ τὰ κοινοτικά κτήματα. Τὸ 1909—11 εἶχε περὶ τὰς 160 οἰκογενεῖας ὀρθοδόξων, ποὺ συνετήρουν εἰς διώροφον οἶκημα σχολεῖον τριτάξιον δημοτικόν, ἀλλ' ἀκατάρτιστον.

Οἱ κάτοικοί του, περιληφθέντες εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν, προσέφυγον τὸ 1924 εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐγκατασταθέντες ἄλλοι εἰς τοὺς Δώδεκα Ἀποστόλους τῆς ὑποδιοικήσεως Κιλκίς τῆς Μακεδονίας καὶ ἄλλοι εἰς τὴν Χαλκιδικήν, εἰς τὸ Ἀκιντζιλὰρ καὶ Καρασινάν, ζῶντες μαζὶ μὲ ἐντοπίους ἀκτήμονας.

Βελιγράδι

Αἰ. Γαίλην
Γιαννιῶν:

9.—Βελιγράδι¹⁾· τὸ Δέφι-γκάμ (πανσίλυπον) τῶν Ἀρμενίων, ποὺ ἐσύχναζον ἐδῶ κατὰ τὸ θέρος τὸν ιη' καὶ ιθ' αἰῶνα. Κεῖται ΒΑ τοῦ μικροῦ Ἀρναούτκοι τῆς Δέρκων καὶ δυτικῶς τοῦ Βοσπόρου, εἰς δίωρον ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν, μέσφ δύο λόφων καὶ δύο μπενδ²⁾, εἰς πεδιάδα κατὰφυτον μὲ ἄλση ἀπὸ πλατάνια καὶ καυδὴς, ἐν τῇ τοῦ θαυμασίου ὁμωνύμου δάσους. Ἔχει οἰκισθῇ τὸ 1521 ἀπὸ κατοίκους τοῦ σερβικοῦ Βελιγρადίου, μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς πόλεως τῶν ἑσπ. τοῦ Τούρκου. Ὁ Τournеfort³⁾ τὸ 1707, γράφων εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ μετὰ τῶν ἄλλων, λέγει: πλησίον τοῦ Βελιγρადίου ἀπὸ τῆς δυναστείας ἀνδρῶν, ὁ ἡγούμενος τοῦ ὁποίου ἐπλήρωνε οὐ μόνον αὐτὸν ἐνα φορτίον κεράσια! Τὰς ἀρχαιοτέρας ὁμως λεπτομερεῖς δι' αὐτὴν εἰδήσεις μᾶς δίδει ἡ λαίδυ Μονταιγκιού⁴⁾, παραθερίσασα εἰς αὐτὸ τὸ 1717. Εἰς ἐπιστολὴν τῆς πρὸς τὸν συμπατριώτην τῆς ποιητὴν Ρορε, τὴν 17 Ἰουνίου, λέγει «... μού φαίνεται ὅτι εἶμαι ὥσάν τὰ πνεύματα, τὰ χωρισμένα ἀπὸ τὴν ὕλην. Οἱ καύσωνες τῆς Κίλεως μὲ ἠνάγκασαν ν' ἀποσυρθῶ εἰς τὸ μέρος αὐτό, ποὺ ἀνταποκρίνεται ἀκριβῶς πρὸς τὰς περιγραφὰς τῶν Ἡλυσίων. Εὐρίσκομαι, οὕτως εἰπεῖν, ἐν μέσφ δάσους καρποφόρων δένδρων, ποτιζομέ-

1) Ἄλλο Βελιγράδι κεῖται 1) Δ τῶν Ὑψωμαθειῶν, συνοικία τῆς κυρίως Κίλεως· 2) χωριὸ τῆς Μητροπόλεως Τυρολόης (παρὰ τὸ Καραδζάκκοι τῶν Μετρών). 3) Βελ. ἡ Μπεράτι, πόλις τῆς Ἡπείρου, ἀρχαία Πουλχεριούπολις· 4) Βελ. ἡ Μπειλιγράδι ἡ Λευκόπολις, πρωτ. τῆς Γιουγκοσλαβίας, λατ. Alba Graeca, ἐξ ἧς συνφοκίσθη ἡ ἄνω κομόπολις τῶν Δέρκων.

2) Μπένδ, νερόδεμα, λεκάνη συλλέγουσα νερὸ πόσιμον.

3) J. P. de Tournеfort, Voyage du Levant. 1707, σ. 437—438.

4) Marie Pierrepont Wortley Montagu, 1689—1762, «Ἐπιστολαὶ καὶ ἄλλα ἔργα», Λονδίνον, 1763, κατὰ μετάφρ. Σπ. Δὲ Βιάζη, περιοδ. «Νέον Πνεῦμα» Κίλκ, τόμ. Β', 1910, σελ. (163, 194, 271, 358, 409, 515) βλ. σ. 467, 516.

νον ἀπὸ ἀναριθμητοὺς πηγάς, ἐξακουστάς διὰ τὰ ἐξαίρετα νερά των. Τὸ δάσος διασχίζεται ἀπὸ πολλοὺς σκιερούς περιπάτους. . . Ἀπέναντι φαίνεται ἡ Μαύρη Θάλασσα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνομεν τὴν εὐεργεσίαν τῶν δροσερῶν ἀνέμων, ποὺ πνέουν πρὸς μετριασμόν τοῦ θερινοῦ καύσωνος. . . Τὸ χωρίον αὐτὸ κατοικεῖται ἀπὸ τοὺς πλουσιωτέρους χριστιανούς, ποὺ ἔρχονται τὰ βράδια εἰς τὴν βρύσιν, ποὺ ἀπέχει σαράντα μόνον βήματα ἀπὸ τὸ σπίτι μου, καὶ τραγουδοῦν καὶ χορεύουν. Τὰ θέληγτρα καὶ οἱ στολισμοὶ τῶν γυναικῶν μοῦ κάμνουν τὴν ἐντύπωσιν ἀρχαίων νυμφῶν, ποὺ μᾶς περιγράφουν οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ ζωγράφοι. . . » καὶ παρακάτω « . . . Τὴν μὲν Δευτέραν κυνηγῶ πόρδικες. . . ».

Ἀπὸ ἑλληνίδα γυναῖκα τοῦ Βελιγραδιοῦ ἡ Μονταιγκιου — λέγει — ἐδιδάχθη τὸ μπόλιασμα ¹⁾ κατὰ τῆς ἐθολογίας, πὺν ἐδοκίμασε τότε εἰς τὰ ἴδια τῆς παιδιὰ καὶ ἔπειτα διὰ τοῦ ἱατροῦ τῆς ἀγγλ. πρεσβείας εἰσήγαγεν εἰς τὴν πατρίδα τῆς καὶ ἐνηργητήθη ἡ λοιπὴ Εὐρώπη.

Ἔτσι ἀπθανατίσθησαν ἡ πηγή, τὸ λειβάδι καὶ αἱ πέρδικες τῆς πε-
ριοχῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ περίφημον δῶδεκὰ Βελιγραδιοῦ, διὰ μέσου τοῦ
ὁποίου τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα 1821 ἀπεστάλη ὁ φιλικὸς Δημήτριος
Ζαχ. Αἰνιὰν ἀπὸ τὴν σύλληψιν.

Εἰς τὸ Βελιγράδι αὐτὸ ἀναφέρεται καὶ τὸ σατυρικὸν ἐκεῖνο ποίημα τοῦ Τυχοφράκη Ρίζου Νεροπού «Κοροναὶ ἀρπαγὴ», 1816.

Συνεχίζει ο Στ. Βυζάντιος¹⁰⁾, ο οποίος εις την «Κωνσταντινούπολιν» του μᾶς δίδει θησαυρούς πληροφοριῶν καὶ αλλοῦτον ἀφθάστου περιγραφῆς διὰ τὰ προάστεια αὐτὰ τοῦ Καταστάσιου.

Ἔνα ποταμῖαι, ὁ Ὑδράλης τῶν Βυζαντινῶν, διαρρέον τὰς ὑπο-
ρεῖας τῶν λόφων του ἐξαφανίζεται μέσα εἰς τὸ δάσος, ὅπου τὸ νερό του
συναζόμενον ἐντὸς βυζαντινῆς δεξαμενῆς, διοχετεύεται διὰ τοῦ ἀγωγοῦ
τοῦ Ἰουστινιανοῦ εἰς τὴν Κίλιν, ἀφοῦ περάσει μέσα ἀπὸ τὰς 4 δεξαμενάς
τοῦ Βελιγραδιοῦ, ἡ μεγαλύτερα τῶν ὁποίων εἶναι μαρμαρίνη, τὸ Μπᾶς-Χα-
βούζ ἢ Σουλτάν Ὁσμάν Β', πὺν ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς ὀνομάζεται Πέτρα
καὶ ἀπὸ τοὺς Τούρκους Ἐγβαδεδδίν. Μιὰ ἄλλη, ἀπὸ τὸ πυκνόνεκιον της, λέ-
γεται Καρανλῦ-Χαβούζ, καὶ δεξιᾷ της ἡ Πασᾶ-δερέ. Ἄλλο ὕδραγωγεῖον
ἔκτισεν ἐδῶ ὁ σουλτάν Μουσταφᾶς Ε', 1765. Τὸ θέρος ὅμως αἱ ἀναθυ-
μιάσεις τῆς λασπερῆς γῆς προκαλοῦν τοὺς ἐλώδεις, προσθέτει.

1) Τὸ ἐμβόλιον τῆς εὐλογίας, ὀλίγον προτιήτερα, ὡς γνωστόν, ἐπειραματίζεται εἰς τὴν Κ[λιν] ὁ ἰατρός Ἰάκ. Πυλαρινὸς ἀπὸ τοῦ 1709 παρακολουθεῖν τὰ συμπτώματα τῆς ἀντιδράσεως τοῦ «κεντρώματος», ποῦ ἐφήρμοζεν ἐκεῖ μὰ γιάτραινα, ἐκδόσας τὰ πορίσματα του τὸ 1715 εἰς τὴν Βενετία. Εἰς τὴν Εὐρώπῃ ὅμως ἡ μέθοδος συνεχίζεται μέχρι τοῦ 1796.

2) Σ κ. Β υ ζ. Κ]λις, τ. Α', σ. 115, 332, 557.

[illegible]

2) Σ κ. Β υ ζ. Κ[α]ς, τ. Α', σ. 115, 332, 557.
Ο Κελύμης το 1834 ανέλαβε να καθαρίσει την περιοχή της πύλης. Οι
κατασκευές περιλάμβαναν περί τα 100 οικοδομήματα, που ήταν
απολύτως διαφορετικά από τα 70 περίπου, που είχαν
πριν. Από αυτά τα 26 ήταν κτίσματα, ενώ τα υπόλοιπα
ήταν κτίσματα.